

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ปีการศึกษา 2530 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (random sampling) มาจากกลุ่มผู้ที่มายื่นความจำนงเข้าร่วมกิจกรรม 29 คน เข้ากลุ่มทดลอง โดยมีการวัดภาวะสัจจะแห่งตนก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Experimental Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดภาวะสัจจะแห่งตนที่สร้างขึ้นโดยสุปราณี วัลสันตชาติ โดยอาศัยแนวทางการศึกษาจากแนวทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) ซึ่งได้รวบรวมเสนอไว้ในหนังสือ "Motivation and Personality" (Maslow 1970) และ "Toward a Psychology of Being" (Maslow 1968) ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ 15 ด้าน ดังนี้คือ

1. รับรู้ความเป็นจริงอย่างชัดเจน และสามารถสัมพันธ์กับความเป็นจริงได้อย่างสบายใจ (More efficient perception of reality and more comfortable relations with it)
2. การยอมรับตนเอง ยอมรับผู้อื่น และยอมรับความเป็นจริงตามธรรมชาติ (Acceptance of self, others, and nature)
3. มีความเป็นอิสระ ความเรียบง่าย ความเป็นธรรมชาติ (Spontaneity, simplicity, naturalness)
4. การถือปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem centering)
5. มีความรู้สึกอิสระและอยู่ด้วยตนเองได้ (The quality of detachment; the need for privacy)

6. มีความเป็นตัวของตัวเอง เป็นอิสระจากวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
(Autonomy : independence of culture and environment; will;
active agent)
7. สามารถคงความสดชื่น ซาบซึ้งกับประสบการณ์ชีวิต (Continued
freshness of appreciation)
8. ประสบประสบการณ์ลึกลับ (The mystic experience; the
peak experience)
9. มีความรู้สึกเกี่ยวกับพันธันท์พี่น้องหรือญาติสนิทกับมนุษย์ทั้งมวล
(Gemeinschaftsgefühl)
10. มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและจริงจังกับบุคคลอื่น (Interpersonal
Relations)
11. มีความเป็นประชาธิปไตย (The democratic character
structure)
12. มีความสามารถแยกความแตกต่างระหว่างวิธีการและจุดหมาย
ระหว่างความดีและความชั่วได้อย่างชัดเจน (Discrimination Between
Means and Ends, Between Good and Evil)
13. มีอารมณ์ขันซึ่งแฝงไว้ด้วยความมีไมตรีและขบคิด (Philosophical,
Unhostile Sense of Humor)
14. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativeness)
15. มีความสามารถต้านทานต่อการครอบงำทางวัฒนธรรม (Resistance
to Enculturation : The Transcendence of any Particular
Culture)

รายละเอียดในการดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดย สปรานี วัสสันตชาติ

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือนี้เป็นแบบวัดที่ให้รายงานตนเอง ประกอบด้วยข้อความที่
เกี่ยวข้องกับลักษณะภาวะสัจจะแห่งตน 134 ข้อความ แต่ละข้อเป็นแบบตอบ "ใช่
-ไม่ใช่" ซึ่งแบ่งออกเป็นข้อความทางบวก 83 ข้อ ข้อความทางลบ 51 ข้อ และ
ครอบคลุมลักษณะภาวะสัจจะแห่งตน 15 ประการ

การตอบ

ผู้ตอบแบบวัดลักษณะภาวะสัจจะแห่งตนจะตอบข้อความ 134 ข้อ โดย
การกาเครื่องหมาย X ลงในช่อง "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" ช่องใดช่องหนึ่งในแต่
ละข้อ

การตรวจให้คะแนน

เมื่อผู้ตอบแบบวัดลักษณะภาวะสัจจะแห่งตนตอบ "ใช่" ในข้อความทาง
บวกจะได้ 1 คะแนน และได้ 0 เมื่อตอบ "ไม่ใช่" ส่วนในข้อความทางลบ เมื่อ
ผู้ตอบตอบ "ไม่ใช่" จะได้ 1 คะแนน และได้ 0 คะแนน เมื่อตอบ "ใช่"

ข้อความทางบวก ได้แก่ข้อ 1 2 3 5 8 9 10 11 13 14 17 18
19 22 24 25 28 33 34 35 39 42 44 45 46 47 48 50 51 52 53
54 55 56 57 58 61 62 63 66 67 68 69 70 73 75 76 77 78 80
81 82 83 84 85 86 90 91 93 94 95 97 99 101 102 104 105 106
107 109 110 112 116 119 120 126 128 129 130 131 132 133
และ 134

ข้อความทางลบ ได้แก่ข้อ 4 6 7 12 15 16 20 21 23 26 27
29 30 31 32 36 37 38 40 41 43 49 59 60 64 65 71 72 74 79
87 88 89 92 96 98 100 103 108 111 113 114 115 117 118 121
122 123 124 125 และ 127

การคิดคะแนนรวม

คะแนนรวมคิดโดยการรวมคะแนนทั้ง 134 ข้อ ของผู้ตอบแบบวัดเข้าด้วยกัน เป็นคะแนนลักษณะภาวะสัจจะแห่งตนของผู้ตอบแบบวัดแต่ละคน

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดลักษณะภาวะสัจจะแห่งตน

1. ศึกษาลักษณะภาวะสัจจะแห่งตน ตามที่มาสโลว์ (Maslow) รวบรวมเสนอไว้อย่างละเอียดในหนังสือเรื่อง "Motivation and Personality" (Maslow, 1970) ทั้งศึกษาทำความเข้าใจเพิ่มเติมในลักษณะภาวะสัจจะแห่งตน แต่ละด้านจากหนังสือเล่มอื่น ๆ อีกเช่น "Toward a Psychology of Being" (Maslow, 1968) Personality and Personal Growth (James Fadiman and Robert Frager, 1976 : 326-350) Relationship Counseling and Psychotherapy (C.H.Patterson, 1974 : 31-47)

2. เขียนข้อความบรรยายลักษณะภาวะสัจจะแห่งตนซึ่งมีทั้งหมด 15 ประการ

3. ตรวจสอบคุณภาพแบบวัดลักษณะภาวะสัจจะแห่งตน ดังนี้

3.1 นำข้อความที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน คือ ผศ.ดร. ไสริช โปธิแก้ว และอาจารย์ ดร.จิ้น แบร์ ตรวจสอบความแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภายหลังการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อความได้ข้อความทั้งสิ้น 232 ข้อ

3.2 นำแบบวัดลักษณะภาวะสัจจะแห่งตน ซึ่งมีข้อความทั้งหมด 232 ข้อ ไปทดลองใช้กับนิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แบบสอบที่สมบูรณ์คืนกลับมา 138 ชุด นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธีทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้กลุ่มที่มีคะแนนสูงและต่ำร้อยละ 27 ของข้อมูลที่ได้รับ และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าที ตั้งแต่ 1.96 ขึ้นไป ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 รวมได้ข้อความ 134 ข้อ

3.3 หาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบทั้งฉบับด้วยวิธีวิเคราะห์ความคงที่ภายใน (internal consistency) โดยใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน

20 (Kuder-Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .94

3.4 หาความตรงของแบบสอบด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรวมแบบสอบทั้งฉบับกับคะแนนรวมแบบสอบย่อยแต่ละด้าน ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้ง 15 ด้าน ตามลำดับดังนี้ คือ 1).87 2).85 3).73 4).47 5).65 6).83 7).79 8).60 9).64 10).47 11).51 12).40 13).57 14).76 และ 15).68 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือนี้ให้ผลการวัดที่มีความคงที่แน่นอนสูงพอที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้

เนื่องจากแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยต้องการนำมาใช้กับนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยจึงได้นำเครื่องมือนี้มาหาค่าความคงที่ภายในใหม่กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยใช้สูตรคูเตอร์ ริชาร์ดสัน 21 (Kuder-Richardson 21) ได้ค่าความเชื่อถือได้ = 0.96

ระยะเวลา

ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองศึกษาการวิจัยครั้งนี้ โดยการให้ผู้เข้าร่วมการทดลองทำกิจกรรมมนุษยสัมพันธ์ตามแบบหน้าต่าง โจฮารี 8 กิจกรรม รวมเวลาทั้งสิ้นประมาณ 30 ชั่วโมงติดต่อกัน ตั้งแต่กลางคืนวันศุกร์จนถึงบ่ายวันจันทร์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมการทดลองได้รายงานความคิด ความรู้สึก และวิจารณ์อย่างเสรีในหัวข้อต่อไปนี้

- ก. ลักษณะของกิจกรรมมนุษยสัมพันธ์ตามแบบหน้าต่าง โจฮารี
- ข. ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

และข้อเสนอแนะ

รวบรวมข้อความที่สมาชิกให้คำตอบตรงกันแสดง เป็นความถี่ของคำตอบนั้นๆ ในแต่ละหัวข้อ

รูปแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Pretest - Posttest One Group Experimental Design

ขั้นตอนในการวิจัย

1. ขั้นตอนเตรียมการทดลอง

1.1 การประกาศรับสมัครกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการลุ่มจากอาสาสมัคร ผู้วิจัยได้ประกาศในชั้นเรียนและเขียนข้อความชักชวนนิสิตที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมมนุษยสัมพันธ์ในรูปของแผ่นบ้านโฆษณา และติดที่กระดานในวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

1.2 การรับสมัคร ผู้วิจัยให้ผู้สนใจเข้าร่วมกลุ่มมาลงชื่อในแบบฟอร์มที่โต๊ะอาจารย์มณฑิลา สาครินทร์ แผนกวิชาการพยาบาลจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย พร้อมทั้งให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินการกลุ่ม วัตถุประสงค์ และหมายกำหนดการต่าง ๆ

1.3 เตรียมสถานที่ ผู้วิจัยได้ติดต่อสถานที่ ๆ จะใช้เป็นที่พักและที่ประชุม ณ สถานที่พักพื้นสวางคณิवास จังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากเป็นหน่วยงานหนึ่งของสถานที่ ๆ ผู้วิจัยได้ทำงานอยู่ และสามารถได้รับส่วนลด ซึ่งใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายได้บ้าง

1.4 การเตรียมอุปกรณ์ ผู้วิจัยได้เตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.4.1 กระดาษ ดินสอ และปากกา

1.4.2 สำเนาเอกสารต่าง ๆ ประกอบแต่ละกิจกรรม

1.4.3 เทปบันทึกเสียงและเครื่องเล่นเทป 1 เครื่อง เพื่อใช้บันทึกเสียงและประชุม

2. ขั้นตอนดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองตอบแบบวัดลักษณะภาวะสัจจะแห่งตนก่อนการเริ่มเข้ากลุ่มกิจกรรมมนุษยสัมพันธ์ตามแบบหน้าต่าง โจฮารี่

2.2 เริ่มการประชุมกลุ่มโดยผู้นำกลุ่มชี้แจงวิธีการ วัตถุประสงค์ของกลุ่ม ข้อกำหนดกติกาต่าง ๆ ให้สมาชิกกลุ่มทราบ

2.3 การดำเนินกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 วิธีการ

- ผู้นำกลุ่มแนะนำถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม
- ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆและเมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงผู้นำกลุ่มให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความรู้สึกประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับขณะดำเนินกิจกรรม
- ผู้นำกลุ่มกล่าวสรุปปิดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม

2.3.2 กิจกรรม

2.3.2.1 - ฉันคือใคร : กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย (1 ชั่วโมง)

(Who am I ? A Getting - Acquainted activity)

- การเลือกสิ่งของ : กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย (2 ชั่วโมง)

(Choose an Object : A Getting- Acquainted activity)

2.3.2.2 - ของขวัญแห่งความสุข : ประสบการณ์การให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก (2 ชั่วโมง)

(The Gift of Happiness : Experiencing Positive Feedback)

2.3.2.3 - โปรแกรมความสัมพันธ์ : การพัฒนาสัมพันธภาพของบุคคล (3 ชั่วโมง)

(Intimacy Program : Developing Personal Relationship)

2.3.2.4 - สัญลักษณ์แห่งตน (Coat of Arms) (3 ชั่วโมง)

- 2.3.2.5 - กลุ่มจิตสัมพันธ์ : โปรแกรมเพื่อพัฒนาสัมพันธ์ภาพ
(Group Encounter : A Program For Developing Relationship)
แบ่งเป็น 2 คาบเวลา ๆ ละ 3 ชั่วโมง
- 2.3.2.6 - ถนนแห่งชีวิต (The Road of Life)
(3 ชั่วโมง)
- 2.3.2.7 - เกมภาพเหมือน : ข้อมูลย้อนกลับแต่ละบุคคล (3 ชั่วโมง)
(The Protrait Game: Individual Feedback)
- 2.3.2.8 - การยกกระดับใจ : การให้และการรับข้อมูลย้อนกลับ (3 ชั่วโมง)
(Leveling: Giving and Receiving Adverse Feedback)

หมายเหตุ :

กิจกรรมทุกกิจกรรมนำมาจากหนังสือ A Handbook of Structured Experiences For Human Relationships Training กิจกรรมเหล่านี้มีอยู่ดังนี้

- Vol.I กิจกรรมที่ 5 นั่นคือใคร : กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย
- Vol.V กิจกรรมที่ 174 การเลือกสิ่งของ : กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย
- Vol.IV กิจกรรมที่ 104 ของขวัญแห่งความสุข : ประสพการณ์การให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก
- Vol.III กิจกรรมที่ 70 โปรแกรมความสนิทสนม : การพัฒนาสัมพันธ์ภาพของบุคคล
- Vol.I กิจกรรมที่ 20 สัญลักษณ์แห่งตน
- Vol.I กิจกรรมที่ 21 กลุ่มจิตสัมพันธ์ : โปรแกรมเพื่อพัฒนาสัมพันธ์ภาพ

- Vol.I กิจกรรมที่ 20 ถนนแห่งชีวิต
 Vol.IV กิจกรรมที่ 107 เกมภาพเหมือน : ข้อมูลย้อนกลับแต่ละบุคคล
 Vol.I กิจกรรมที่ 17 การยกระดับใจ : การให้และการรับข้อมูลย้อนกลับ

ในการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยจะบันทึกเสียงและชี้แจงให้สมาชิกทราบว่า ผู้วิจัยต้องการนำไปถอดข้อความเพื่อเป็นตัวอย่างประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ โดยใช้ชื่อสมมติแทน

3. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมการทดลอง ตอบแบบวัดภาวะสัจจะแห่งตนทันที ภายหลังจากสิ้นสุดกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม (Group size)

ขนาดของกลุ่มซึ่งวิจัยได้ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมมนุษยสัมพันธ์ตามแบบหน้าต่าง โจฮารีที่มีต่อภาวะสัจจะแห่งตนนี้ ขนาดของกลุ่มเป็นกลุ่มขนาดเล็ก 6-10 คน ทั้งนี้เพราะกลุ่มขนาดเล็กสามารถเอื้ออำนวยให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในกลุ่มได้มากกว่ากลุ่มขนาดใหญ่ เกิดความคุ้นเคยกันเร็ว ความตึงเครียดระหว่างบุคคลจะมีมากขึ้น สมาชิกสามารถสื่อสารกันได้โดยตรง มีโอกาสที่จะกล่าวโต้ตอบกันและกันบ่อยมากขึ้น สมาชิกจะมีความเอาใจใส่ต่อสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน มีการรวมตัวหรือเกาะกันอย่างเหนียวแน่นมากกว่า ความเป็นส่วนตัวภายในกลุ่มก็จะสูง สมาชิกมีความพอใจ ซึ่งจะเอื้อต่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มสมาชิก (Ohlsen 1977 : 28, Rogers 1977 : 14, Smith and Farrell 1980 : 7, Trotzer 1977 : 10-11, Shaw 1981 : 168-176)

เทคนิคกลุ่ม

วิธีการอบรมเป็นในลักษณะของการประชุมกลุ่ม ซึ่งอาศัยเป็นสนามของการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้วิจัยได้นำให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม เปิดเผย และให้ข้อมูลแก่กันตามโครงสร้างของแบบฝึกหัดแต่ละแบบฝึกหัด กลุ่มในที่นี้จึงเป็นเพียงสนามสำหรับการเรียนรู้จากกันและกันตามปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกที่ได้ให้แก่กัน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (gain scores) ของคะแนนลักษณะภาวะสัจจะแห่งตนจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

2. หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของคะแนนที่เพิ่มขึ้น (gain scores) ของคะแนนลักษณะภาวะสัจจะแห่งตนในแต่ละด้านจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดภาวะสัจจะแห่งตน ก่อน-หลังการใช้กิจกรรมมนุษย์สัมพันธ์ตามแบบหน้าต่าง โจฮารีต่อภาวะสัจจะแห่งตน ด้วยค่าที (t-test) (Winer 1971 : 26-44)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย